

TOM BOGAARD

Wunderkammer

av Britte Montigny

Med utställningen "Wunderkammer" som fått underrubriken "...jakten på det förlorade paradiset" tar konstnären Tom Bogaard med sig Konsthallen Hishults besökare ut på en resa. En svindlande resa som med hjälp av fantasins vingar leder från dagens Coronainfektade verklighet till fjärran, exotiska världar där schamanmasker samsas med utrotningshotade djur och märkliga artefakter. En symbolisk resa som konkretiseras av en resväska skapad av papier maché och spegelmosaik. Omgiven av väggarnas djungelmålningar är den kvarlämnad på golvet framför Konsthallens stora fönster – det som vetter mot parken där skulpturerna ger rik näring åt drömmar om verklighetsflykt – medan resenären själv är försvunnen. En (papier maché)TV och en vajande palm i ett hörn förstärker känslan av en långtan bort. Långt bort.

Själva resan tar dock sin början redan i Förstugan där två masker, också de formade av papier maché, hälsar välkomna. Monterade på stativ av rostfritt stål ser de storögt förvånade ut, litet vilsna rent av. Maskerna är utpräglade exotiska, leder utan vidare associationerna till etnografiska museers samlingar av rituella kultföremål – bland dem masker burna av schamaner i rituella danser i avsikt att skrämja det onda och locka till sig det goda. Själv uppfattar jag dem också som materialiserade andar, en slags demoner, kusligt levande. Lätt tagen av det oväntade mötet med dem frågar jag Tom Bogaard var de brukar bo när de inte ställs ut i Konsthallen. (Att de skulle höra hemma i en konstnärssateljé tycks på något sätt uteslutet). "I djungeln eller i grottor" svarar konstnären med glimten i ögat. Ett svar som jag tolkar som synonymt med utställningstitelns "Wunderkammer". Ett rum fyllt av under. Med andra ord ett kuriosakabinett som ger tak över huvudet åt alla de bisarra föremål som lockar kuriosasamlare eller som en livlig fantasi – gärna med dragning mot det surreella - kan tänkas generera.

Redan i Förstugan slår Tom Bogaard således an den surreella, men allvarsmättade, sträng som ger ton åt hela utställningen. Känslan av att befinna sig mellan två verkligheter hela tiden är närvarande. Å ena sidan den högst konkreta verklighet som Konsthallen representerar, å den andra de egenartade och mångbottnade djungelmiljöer som målningarna skildrar. Miljöer som ger hemvist inte bara åt mer eller mindre skräckinjagande masker (som både låter och dansar) och dödsallar smyckade med pastellfärgade plastikpellets utan också åt utställningens papier maché-djur: ett noshörningshuvud med eftertraktat horn av spegelmosaik; en tasmansk pungvarg som avsiktligt utrotades redan 1936 sedan man felaktigt fått för sig att den rev får. Tom Bogaards kängor åt kommersiell materialism (typ Damien Hirsts diamantglitrande dödskalles), miljöförstöring och bristande respekt för allt levande på vår planet är lika svidande som elegant. Att återfinna det förlorade paradiset blir svårare för varje dag som går. Om det nu överhuvudtaget är möjligt.

Wunderkammer-utställningen är en sammanfattning av den konst och de konstprojekt som Tom Bogaard ägnat sig åt under de senaste tio åren. Ett synliggörande av ett arv fast förankrat i den indonesiska kulturen, dess sagor, myter och djungler. En för västerlänningar främmande, närmast surrealistisk, värld som ändå – ända fram till 1949 – var en holländsk koloni. Det var där Tom Bogaards far och morbror Jack - magikern, mentalisten och specialisten på ockulta vetenskaper Jack

Chandu, som var gift med Tom moster - hade sina rötter. Fragment följde med när de återvände till Holland efter Indonesiens självständighet och triggade unge Toms fantasi. Den fick ytterligare näring när han ärvde sin morbrors väldiga samling diapositiv, tillkomna under studie- och forskningsresor huvudsakligen runt om i Sydostasien. Indien. Kina. Kambodja. Men också Afrika. Djungler. Fakirer. Stamritualer, schamaner och yogis. En värld fångad på bild långt före massturismens och mobilkamerornas tid. En värld som google och datateknik ännu inte gjort tillgänglig med hjälp av några kommandon givna på datorns tangentbord. En värld som såväl bildligt (på grund av fotografiernas ofta usla kvalitet) som bokstavigt (genom exploatering, miljöförstöring och klimatförändringar) blir allt suddigare, alltmer undanlidande, allt svårare att rekonstruera och återskapa.

Konsthallens rum på plan 2 är tillägnat morbror Jack. En monitor matar fram diabilder och förmedlar något av den – som jag uppfattar det – närmast euforiska känsla av igenkännande, längtan, nostalgi och inte minst nyfikenhet som fyllde Tom Bogaard när han först fick bilderna i sin hand utan att så noga veta var de var tagna. Egentligen är det i detta rum som berättelsen om "Wunderland och jakten på det förlorade paradiset" börjar. Men för Tom Bogaard handlar det inte i första hand om att följa sin morbror i fotspåren, att rekonstruera de resor han gjorde. Det han snarast tycks sträva efter att synliggöra i sin konst – målningar och grottm modeller, demonmasker- och djurskulpturer, iscensatta fotografier och sotade "skuggbilder" av flygfän i olika format – är de omtumlande känslor som mötet med Morbror Jack's diabildsarkiv framkallade. En värld på väg att gå förlorad. En mystik, underbar värld, en grott- och djungelvärld fylld av den magi som maskerna representerar – allt sammanfattat i vad jag uppfattar som utställningens nyckelverk, den stora målningen Retable of the Two Bridges: i centrum en djungel komponerad till lika delar av Jack Chandus foton och bilder från olika botaniska växthus i Nordeuropa, orörd, ogenomtränglig, genomsyrad de mytiska krafter som maskerna symboliserar (de skymtar här och där i grönskan) och bebodd av fyrfotad djur. Ett återfunnet paradiset? En skröplig hängbro leder i varje fall dit. Men en annan lika skröplig hängbro leder därifrån. Ut i ett okänt ingenting. En okänd morgondag. Den storslaget vackra målningen klingar ut i ett mollackord. Vart är vår värld på väg?